

és a parlament makacsul ragaszkodott hozzá. Még Apponyi is, ha minden minisztert le is dorongolt, Trefortot agyondicsérte. Ő fedezte föl Berzeviczy Albertet, akit maga mellé vett munkatársnak.

A politikusoknak olyan előkelő galériája ül a parlamentben, hogy a ma embere csak irigykedve tud rájuk nézni. Ott vannak Podmaniczky Frigyes báró, Keglevich István gróf, Ivánka Imre, Fenyvessy Ferenc, Tisza Lajos gróf. A fiatal Széll Kálmán már miniszterviselt ember: harminc éves korában ült be a pénzügyminiszteri székbe. Hódossy Imrét állandóan igazságügyminiszter-jelöltként emlegetik: igen nagy tekintély. Nagyon csodálkozik a Névtelen Riporter azon, hogy a legnagyobb magyarosító a Schulverein-űz Grünwald névre hallgat. És ezzel a névvel „ez a belemélyedt tudós publicista még pár év előtt is Felső-Magyarország hölgyvilágának egyik legkitüntetettebb, eszményített lovagja volt.“ A tragikus sorsú Grünwald Béla akkor már lelkesen harcolt az akkor még szörnyűnek tartott gondolatért: a közgazdaság államosításáért.

Bittó István volt már háromféle miniszter és miniszterelnök is. És pedig olyan miniszterelnök, aki akkor mondott le, amikor 320 főből álló Deák-párti többség állott a háta mögött. A puritánságnak olyan foka volt ez, amiért a pártja erősen haragudott is rá. Még két másik „bűn“ nyomta a lelkét. Az egyik, hogy miközben megteremtette a nagyszerű magyar bírói testületet, nem respektálta a baráti kívánságokat és a protekciót. Ezt sohase felejtette el neki az a tízezer ember, akiket nem nevezett ki. A másik dolog, ami rossz vért szült, Gizella főhercegnő esküvőjén történt. A magyar parlament deputációját vezette Bittó István, de csak őt magát — helyesebben a rajta levő titkos tanácsosi palástot — engedték be a templomba. A magyar közvélemény úgy vélte, hogy Bittó Istvánnak is sarkot kellett volna fordítania, de ehhez túlságosan békés és szelíd ember volt. Ekkora forradalmat ő nem volt hajlandó csinálni.

Baross, Ugron, Zichy Jenő.

A legnagyobb szónoknak a demokratikus érzéséért nagyon tisztelt Horváth Boldizsár mondják. A magyar Berryer. Mint igazságügyminiszter ő törölte el először a börtüntést. Egyik veje Eötvös Lóránd báró lesz, a másik Láng Lajos, aki már ekkor jeles közgazdaság-tudós hírében áll.

A parlamentben ül már ifjabb Ábrányi Kornél, aki fiatalon is előkelő publicista. Károlyi Sándor gróf ekkor még közlekedéspolitikai kérdésekhez szokott hozzászólni, de már összehívta Budapestre a gazdák nemzetközi kongresszusát. Igen tisztelik Dessewffy Aurél gróftól és nagy jövőt jósolnak neki. Mély konzervatív meggyőződésű férfiként emlegetik Beöthy Ákóst, aki angol műveltsége révén is kiválik.

A képviselőház elnöke Péchy Tamás, aki közlekedési miniszter korában az államvasutaknál elintézte a német nyelv monopóliumát. Képviselőházi alelnök Kemény János

báró, aki fejedelmi sarj és tiszteletreméltó társaságbeli lény.

Pulszky Ferenc ma már nem olyan hatalmas a parlamentben, mint volt a Deák-párti kormányok alatt. Teleki Samu gróf sportszeretéről és humoráról híres. Pulszky Ágost a mérsékelt ellenzék egyik alvezére. Baross Gábor ebben az időben közlekedési államtitkár, egyedül a tehetségével küzdötte föl magát. „Már 1873-ban oly államférfiasan tudta

megkötni és elhelyezni a nyakravalóját, ha az Operában megjelent, hogy nem egy bálozó képviselőtársának titkos irigységét keltette föl.“ Hoitsy Pál: magvas szónok, fáradságtalan publicista, elegáns, kedves szalonember, és bevégzett, fölvatott csillagász. Zichy Antal, aki többször volt már kultuszminiszterjelölt „nagy köpenyét csak azért vette magára, hogy feltűnés nélkül szállíthassa magával Horatius ódáit és epódonjait.“

Kezek

Uram, a kezeket is Te formáltad,
Miért, hogy mégis mindegyik más formát
mutat, ha nézem.
Mikor pedig Te egy mintára
szablad ki őket.
S míg osztottad, mindnek egy volt az ára?

Mért, hogy az egyik fáradt és fehér,
s a puhasága párnát kínál forró
homlokok tüzes erdejére.

Amíg a másik görcsösen szorúl
ökölbe — nézd —

és csontos lesz, s kemény, ha nem borul
föleje az, ki neki kedves. Vagy mért
van az, hogy nyirkos és nedves
kezet emel
ajkához a beteg? — S mért görbül
vad karomná
más, — ha aranyhoz, kincshez, csörgő
érchez ér?

Mondd mérí van az, hogy vannak bús kezek?

Mért némely kéz egy sóhajos lemondás?

Mért vannak véres, borzasztó kezek?

Mért ártatlan, naiv kis kacsók?

Kezek, melyek mindig üresen kérnek,

Mások, melyek húrokat simogatnak,

s megint mások, mik sosem simíthatnak

végig nők puha, selymes, dús haján,

mert barázdákat s kérget hord a hátuk,

s az életárkok felett bús gazdájuk

nem tudja többé összefogni markát.

És nézd Uram: láttam már kezet,

Amely úgy nyílt, mint a lóbusz virága.

Nagy vizek mélyén s mégis szomjasan

és oly egyedül, mint éjben az árva.

Mely őt szirmával keresett

valamit, ami fölé áldón borúljon,

vagy örvényt, melybe melegedve hulljon

és elpihenjen titkok temetőjén,

mint búcsúcsók a halott szemfedőjén.

Ó, add nekik

e tétova kezeknek

— Mert látod ott fent, úgyre Te is őket? —

Hogy találjanak rá egy másik párra,

Fonódjon rájuk is egy másik árva,

Vagy — kulcsold őket imára, Uram!

Umbra.

Utolérhetetlen

az

cipőkrém

Tubusban

Vezérképviseelő:

Boros Rezső, Teréz-körút 27.

Telefon: Aut. 296—12.

Ha Zichy Antal a béke: akkor Ugron Gábor a háború. Ha Horváth Boldizsár Berryer, akkor Ugron Gábor aránylag több, mint Armand Carrel és Casimir Périer együtvéve. A később katasztrófális végű Lukács Bélát mindenki kiváló pénzügyi szakembernek mondja.

Zichy Jenő gróf egyike a legismertebb alakoknak. „Egy oly eredetileg közhasznú főúri alakkal — írja a Névtelen Riporter — nem dicsekedhetik egy modern nemzet sem, mint aminő Zichy Jenő gróf: ezt ma már talán még a Balaton Kisfaludy gőzöskének skeptikus kapitánya sem vonja többé kétségbe.“ Félélmetes nőhódítónak mondják:

— Valódi szerencse a féltékeny férfiakra nézve, hogy Zichy Jenő gróf legfőlegbb csinos ember hírében áll a nőknél. Már így is kilel sok férfit a hideg, ha sétaközben véletlenül reájön, hogy az az ipargróf be lehetett már mutatva az ő feleségének, vagy menyasszonyának.

Nincs különben főúr Európában, aki annyit járna évről-évre vasúton, gőzhajón, kocsin, lóhátán, öszvérhátán, gyalog, mint Zichy Jenő gróf.

A kurucok.

Jókai Mór, Falk Miksa, Neményi Ambrus, Hegedűs Sándor, Chorin Ferenc, Bekics Gusztáv, Csávölszky Lajos és Vizi Imre mind aktív politikusok és publicisták.

Tisza Kálmán házi publicistája azonban Csermátony Lajos. Világlátott, kitűnő ember, aki ismeri az angol parlamenti életet minden ízében, szintúgy mint az olasz és francia politikai és társadalmi viszonyokat. Mint publicista kíméletlen támadó, gazdag humorú. Polemikus szónok, akinek minden mondata izgalmat kelt. Tisza rengeteget köszön-

teg“ állapota megengedte, a zsebébe nyúlt és apróra tört kockacukrot dugott a szájába. Végül visszahajította a pokrócot, levette a kötést a sebről, megnézte és megtapogatta, amit rendesen hang nélkül túrt a „beteg“.

Egy nagy fekete komondorhoz ért a professzor.

— Vigyázzon, tanár úr, — intette az ápolónő, — nagyon mérges, harapós állat.

— Engem nem harap meg, — mosolygott a professzor. — Kutya még nem mart belém soha, mindig csak az emberek...

Az asszisztensek azt hitték, hogy mosolyogniok kell főnökük szellemességén, de a professzor arca kemény és sötét lett.

— Hill professzorhoz, a világhírű sebészhez, anatómushoz és biológushoz van szerencsém? — kérdezte a riporter, előhívva zsebéből jegyzetblokkját és ceruzáját.

— Ugyan, kérem... Én csak a tanár úr egyik segédje vagyok. A professzor úr éppen reggeli vizitet tart és szíves türelmét kéri.

— Annál jobb, — mondta az újságíró és szemtelen otthonossággal az egyik bőrkarosszékre ült, szétterpesztve lábait, miközben apró, sunyi szeme fűgőn síklott végig a szoba tárgyain. Meséli nekem a professzorról. Néhány intimitást, jellegzetes epizódot. A jelleméről... meggyámb. No, ne féljen. Bátran beszélhet... ebből nem írok meg semmit. Csak hogy magam előtt lássam az öreget... hogy jobban megértsem. Ugy hallom... hogyis mondjam... kicsit hőbortos ember...

— Hőbortos? — kiáltotta az asszisztens és rövidlátó szeme felvillant a hatalmas pápaszem mögött. — Ki mondta ezt önnek? Hill professzor, hőbortos? Nem, uram, a tanár úr lángész, tudós, költő,

felfedező egyszemélyben, sőt ennél is több: apostol, az emberiség jólétője!

Mr. Snuff finoman elmosolyodott:

— Én elhiszem önnek. De nézze csak, a látszat... Hogyis állunk ezzel a kutyaklinikával? Mégis csak kissé különös, ha egy ünnepelet, világhírű sebész egyszerre visszavonul az emberprakszistól, vidékre szökik, s egy hatalmas klinikát épít kóbor kutyák számára...

— Kutyaklinikát, az emberiség javára! Nézze, uram, maga ezt mint laikus nem értheti. Hill professzor valóságos szent: feláldozta saját javait a tudománynak. Húsz évig operált, kivágta az Egyesült-Államok valamennyi bankárának és üzérének aranyéret és epeköveit, mindaddig, amíg ebből a töménytelen aranyból és kőből, amit kivágott, felépíthette, ezt az úgynevezett kísérleti klinikát.

— Érttem már, — vágott közbe a riporter és felfirkantott valamit blokkjára: — viviszekció...

Az asszisztentst látható zavarba ejtette a szó.

— Igen... ahogy vesszük... — mondta akadozva. — A szó ideális értelmében. Nem élve-boncolás, hanem kísérletezés eleven anyagon, a holt matéria helyett.

— Szóval, kutyák, mint házinyulak... Az ajtóban álló professzor meghallotta a mondatot. Világos, szinte átlátszó szeme csendes nyugalommal függött az újságíró, aki egyszerre mintha összezugsorodott volna a ránehezülő fényes tekintettől. Zavartan felállt és alázatosan megkérdezte:

— Hill professzor?

— Az élet szent előttem! — mondta a tudós, anélkül, hogy a kérdésre felelt volna. — Házinyúl, kutya, ember... az élet különböző megnyilvánulásai... de mindegyik élete élet. Nem áldozom fel az

egyiket a másikért. Nyugodtan kísérletezsek, ha tehetném, embereken is, hiszen az emberiségért teszem. Csak azért fordultam a kutyákhoz, a kutyák bizalmához, mivel az emberek bizalmatlanságával, kishitűségével, előítéleteivel, ostobaságával nem tudtam megbirkózni.

— „Kísérlet“, — mondja ön, — vágott közbe a riporter. — Már maga a szó is elárulja, hogy itt csak bizonyos esélyekről beszélünk: vagy sikerül a kísérlet, vagy nem.

— Minden operáció, minden erőszakos orvosi beavatkozás kísérlet. A különbség csak az, hogy én a megskokott kísérletek mellett újszerű kísérleteket is végezek, ami azt jelenti, hogy a lehetetlent is megkísérlem, ott, ahol kollégáim már feladják a természettel való küzdelmet. Életet mentek, vagy életet teremtek, amikor más már lemond az életről. Nézze kérem: a szablonos operációknál vagy meghal a beteg, vagy felépül. Nálam a veszített tét ugyanaz, de az esetleges nyert tét milliószor nagyobb: egy újszerű kísérlettel megmentett kutya élete millió ember életét jelentheti.

— A kutya szervei úgy tudom, mégsem azonosak az emberével, — mondta tudakosan az újságíró, — ennélfogva, megbo csásson, mégis csak célravezetőbbnek látszik az anatómiai kísérlet.

— Nem! Az ember és az állati szervek különbözőek ugyan, ez igaz, de a legsilányabb eleven matéria is becsebb a holt-nál. A küzdelem az életért, ez az a hallatlan hajtóerő, amely emberfeletti teljesítményeket vált ki az orvosból. Harc a halállal! Erre szoktam fiatal segédeimet. Lássá, ezért válsztottam a kutyát, — a kutyát, aki barátja, bizalmasa, szövetségese az embernek, aki minden állat közül a legközelebb áll az ember szívéhez. Az élete nem közömbös nekünk, mint a házinyúlé, vagy a tengerimalacé, s amellet a szervei is több ro-

konságot mutatnak az emberével. Persze, ebből a szempontból a majom még tökéletesebben megfelelően célunknak, csak hogy a majom ellenszenves állat, aztán meg hol kapunk annyi beteg majmot?

— És a kísérletei? Elárulhatna valamit ezekről? — kérdezte a riporter és meghegyezte ceruzáját.

— Olyan kísérletek, amelyeket embereken nem végezhetek: komplikált csonttranszplantációk, agyműtétek az értelem fokozására, vértömlesztés, szemátültetés, a nemek meserséges megváltoztatása, megfiatalítás és... mesterséges megtermékenyítés...

— Ah! — fülelt fel a riporter. — És vannak reményei?

— Igenis, vannak. Sőt néhány hét múlva talán már többet is mondhatok.

— Mégis kérem...

— Nem, nem. Elégedjék meg ennyivel.

— Még csak egyetlen kérdést: mi jelentősége lehet a mesterséges megtermékenyítésnek az emberiségre?

— Hogy mi a jelentősége? Hát ön még sohasem hallott a fajnevelésről, a faji kiválasztás elméletéről? Minden betegséget, érti, minden átöröklött nyavalyát megölünk, ha csak a legkitűnőbb, a legérzékenyebb emberanyagból származtatnók le a jövőnd nemzedéket.

... Mikor a riporter öt perccel később kiment a klinika kapuján, meggyőződéssel dűnyögte magában:

— Mégis csak bolond ez. Ha elgondolom, hogy otthagya milliók prakszistát, csak azért, hogy kutyákat vagdaljon potyán... Bolond viviszektor!

Néhány nappal később szikár, csontos, fekete ruhás, keménygalléros nőszemély kopogtatott a klinikai portáznál. Hegyes orrán csipetű melyet fekete fonál kötött össze blúzának hatalmas kék gombjával,